

הלכות שבת סימן שע

באר הגולה 474

הגה (נד) ואפלו אם האורחים רבים ובעלי-הבית אחד. ודוקא בדאיכא בעלי-הבית אחד *קבוצ דאז האורחים בטלים לגבה, (נח) אבל אורחים פחד (יט) (נט) *אוסרים (ס) זה על זה (סא) מיד (הח"ד סימן עו מגמרא דף עו.) ועין לקמן סוף סימן שצא. (ואינו ידועי הסתארת, עין לקמן סימן שפד):

שעא פשאחד מבני חצר נפרד משם או מת, וכו' ו' סעיפים:

א משא עובד פד א (א) אחד מבני חצרו (ב) *שהניח ביתו והלך ושבת בחצר אחרת, אפלו היתה סמוכה לחצרו.

באר היטב

בין שלב ביד מתנה על כל שיהספך דירוס, כמ"ש סימן שסו סעיף ט, ט"ז, ע"ש: (יט) אוסרים זה על זה. ודוקא שלש לכל אחד חדר מיוחד לאכילה כמ"ש ט"ג. ואם הוא במקום אינסידורים, צריכים לשפר לשוחו, עין סוף סימן שפד וסוף סימן שצא, מ"א:

מקנה על הטוספס, ע"ש. ומ"ש טמ"א ואם הוא במקום א"י, עין מיד אפרים מ"ש בזה. ועין לקמן סימן שצא שם פתחי תשובה פמ"א ח"ג:

משנה ברורה

בזה, וכמו לענין עפ"ס 48) בסימן שפד סעיף א, עין שם: (נד) ואפלו אם האורחים רבים וכו'. נמי בטלים לגבי בעלי-הבית ונעשים כאנשי-בית: (נח) אבל אורחים פחד. רוצה לומר, שלא היו עם רק אורחים בחצר, ומנחי בשמש לכל אחד חדר מיוחד לאכילה, כמו לשבת סעיף ג: (נט) אוסרים וכו'. דבנין דליכא פאן קבוצ שיהיו נטפלים לגבה⁴⁶, הוי פשאד בעלי-ביתם. (ל) ומכרי בשאותו חצר הנה חצר יחיד, אבל בשנתארוכו בעיר ויש שם עוד חצרות של ישראל והעיר עשויה בתקן מבואות פדיון, בטילי הני אורחים לגבי שאר בעלי-ביתם קבוצים שבעיר, (לה) דעיר שעשויה בתקן מבואות פדיון, היא חשוכה פלה בחצר אחת, וכו': (ס) זה על זה. ואם הוא (ט) במקום עכו"ם, צריכים לשפר גם רשותא⁴⁷ מ"א:

(סא) מיד. הנינו אפלו אם שבתו רק שבת אחת (אחרונים):

א (א) אחד מבני חצר וכו'. ונשעם, דרונה בלא פצלים לא שמה דרנה, ואינה אוסרת בחצרו⁴⁸ אף שלא נתנה חלק בערוב: (ב) שהניח ביתו והלך וכו'. מנחי (ט) שהלך עם כל בני-ביתו משם, (ג) ומכבוד יום. (ג) ויש מקלין אפלו כשהלך בשבת, (ד) אם לא

התוספות שם) לשכר מבנה, ואפלו הכי אוסרים זה על זה. אכן בלשון-האדם לא כתב פן, וצריך עיון עליו כסוגיא זו. ועין בבאר הגר"א שכתב מקור לדיון זה מסימן שסו סעיף ב מדין ספינה ואהלים, ולפי זה אפשר לקום דיתא דנשמת-אדם:

* שהניח ביתו והלך וכו'. עין משנה ברורה מה שכתבנו דמנחי ליהלך מבעוד יום, פן כתב השו"י, ואף דכתב סגנון-אברהם דהשור לאו דוקא קאמר, שהיה הדין אם הלך בשבת כשהסית דעתו שלא לחזור היום, ודביא ראה לדבריו מפה דפסקין כסעיף ד' בפי מת בשבת ולא ערב היכא דלא בא היורש בשבת לדור שם דמסר, הנה גם שם אין הדין כסכס, דהרשב"א והרישב"א חולקין על זה, וכבר רמז שם הגר"א דיל על זה וכמו שהבאנו לקמן בבאר הלכה, ואפלו אם נקט שם פדשת השור ושלחן-ערוך להקל גס"ג אין רצנה לענוה, עין בספר בית-מאיר שחלק בפשיטות, דבנה פיון שהוא חי וכל שעה יש בידו לחזור לא שכן כלל טעמא דרבי יוסי שקבר הסיע מלבו, דזה לא שכן אלא בהלך לשבת קדם שקדש היום, וכן כתב רש"י בדרה מז בהר"א דמנחי מבעוד יום, וכן בספר פאון-הקרב דעתו דהשור דוקא קאמר מבעוד יום, וכתב עוד טעם נכון להלך, דלא דמי לסעיף ד' דמנחי במת בשבת, דמנחי שהוא חי ונקמה בו שכיחה לאתרי שקדש היום לא נעקרה דיתא מכאן מפה שהלך במקצת היום הנשאר לשבת במקום אחר, וכן הרשב"א והרישב"א פתחו בהר"א בענין דמנחי דוקא מבעוד יום. ואף דיש לדחות דמקם אין רצנה, דהם מתמירין גס"ג בהסית דסעיף ד', מפל מקום פיון דמנחי לשלשה סתראושים⁴⁹ (ולפי הרשב"א ורישב"א) שכתבו בהר"א דמנחי דוקא מבעוד יום, מסתברא דאין להקל פשהלך בשבת. ודנה ראינו באליה רבה שכתב להלך, דהשור מנחי פסתא ולכן נקט מבעוד יום, אבל אם בהר"א הסיח מלבו שלא לחזור בשבת, מהני אפלו בשבת. והנה באמת אצל בתו סתמא, הוי לה כאלו אצל אחרי הסיח דעתו בהר"א, כמבאר בפוסקים, ואפלו הכי כתב הטור מבעוד יום: גם מה שכתב דכתיא גנא אינא פצבית-הקנ"ש, אין שם שום חכמה לנה, דמה שכתב פשער ד' אותו ג' דאם הסיח דעתו מלבו בהר"א מהני אפלו אצל בנו ואחר, מנחי להלך מבעוד יום, והדע, דנה הוא פוסק אחרת באת ג' נמי מת בשבת ולא ערב.

שער הצינן

(ל) פן משמע בתרומת-הרשן סימן עו, ומבאר בסימן שצא סעיף ב, עין שם: (ס) שם לענין גמון חומה, והוא הדין פשעושה בתקן פדיון. ודע, דבתיא-אדם מספס דאפשר אפלו בעיר שלא נתנה בערובין פדיון, גס"ג אמרין דהני אורחים בטילי לגבי אנשי העיר שקבוצים ואינם אוסרים זה על זה לטלטל בחצר ששנתאכסנים. ולענין דעתי מסתברא להסית בזה, דכלי האי לא אמרין דבטילי לגבהו אחר ששעוה-העיר אינם שגים זה לזה כלל דהלא אסורים לטלטל בעיר, אס"ג מאי צריך זה מחצר יחיד: (לי) ולא אמרין בזה דיהיו נטפלין לעפ"ס 48) הרי באותו חצר ונתשבו כאחדיון, כמו דאמרין דנטפלין לבעלי-הבית ישנאל הקבוצ: אך אם הם מתאכסנים בסוגר על עמדם ואף שלש לכל אחד חדר מיוחד, פנה בענין עמדם, פנה סידרא-אפרים דבנה פודאי נטפלים להעבי"ם ואין צריכין לשכר מבנה רשות, וגם אין אוסרין זה על זה. ובפרי-מגדים כתב דגם כפוקר של עפרים אוסרים זה על זה וגם צריכים לשכר הרשות: ונעמנו, דלענין עכ"ם לא אמרין דאורחים בטילי לגבה, וכן מוכח בתשובת רמ"א סימן קכ, עין שם, ורצנה סידרא-אפרים מסימן שפד לש לדחות, דשכירו וליקטו שאני, וכן מזה ששביא המגן-אברהם מוסר סימן שפד בדין הספינה מוכח דבתיא לה כפרי-מגדים: (ס) הגר"ו ופשוט: (ג) עין בבאר הלכה שכן דעת הרבה ראשונים: (ג) מגן אברהם ועוד אינה אחרונים: (ד) דבסור בשבת גם להסגן-אברהם אסור, כמו שכתב להר"א:

הלכות שבת סימן שע

ביאורים ומוספים

ידור שם, אלא כל שדר שם איזה ישראל בקביעות הריהו טפל
אליו.

סימן שעא

בשעתיד מבני חצר נפרד משם או מת

[שו"ע ס"א]

אחד מבני חצר.

(1) הקדמה

בגמרא (ערוכין פו, א) מצינו מחלוקת תנאים לגבי חצר שיש בה
בתים וצריך לערב בה כדי להתיר טלטול מהבתים לחצר או
להיפך, ואחד מבני החצר הלך לשבות בעיר אחרת ולא נתן חלקו
בעירוב, א. דעת רבי מאיר, שבין אם ההולך הוא נכרי ובין אם הוא
ישראלי, הרי הוא אוסר על בני החצר, ובטעם דבריו פירש רש"י
(ד"ה הרי זה), משום שדירה בלא בעלים נחשבת לדירה וצריכה
להשתתף בעירוב, ואוסרת על שאר הדירים בחצר אם לא נתנה
חלקה בעירוב. [החזו"א הקשה (אורח סי' פב ס"ק כ), שזה נגד
מסקנת הסוגיא שם (סב, ב)]. ב. דעת רבי יהודה, שבין אם ההולך
נכרי ובין אם הוא ישראלי אינם אוסרים, וטעם דבריו, משום
שדירה בלא בעלים אינה נחשבת לדירה, ואינה צריכה להשתתף
בעירוב ומשום כך אינה אוסרת. ג. דעת רבי יוסי, שאם ההולך הוא
נכרי הרי הוא אוסר, ואם הוא ישראלי אינו אוסר, ופירש רש"י (ד"ה
רבי יוסי), שאף על פי שדעת רבי יוסי שדירה בלא בעלים אינה
נחשבת לדירה, מ"מ בנכרי גזירים שמא יבוא בשבת. ד. דעת רבי
שמעון, שבין נכרי ובין ישראלי אינם אוסרים, ואפילו הלך
הישראלי לחצר אחרת, אינו אוסר, אם אין דעתו לחזור לביתו.
ולהלכה, בישראל, פוסקים כדעת רבי שמעון שאפילו כשהלך
לחצר אחרת ואין דעתו לחזור אינו אוסר, ובנכרי, נחלקו השו"ע
והרמ"א, וכפי שיבואר להלן.

[משנ"ב ס"א]

ואינה אוסרת בנכרי.

(2) היינו, שמותר לטלטל משאר הבתים אל החצר, גם אם בית זה
לא השתתף בעירוב, ולענין לטלטל משאר הבתים לבית זה, וכן
מהחצר לבית זה ולהיפך, נחלקו הפוסקים. ראה שעה"צ לעיל (סי'
שע ס"ק כו) ובמה שכתבנו שם.

[משנ"ב ס"ב]

שקלף עם כל בני ביתו משם.

(3) משמע שאם בני ביתו נשאר בבית, הם אוסרים על בני החצר,
וצריך לערב עמם, ומזה יש ללמוד, שאם בני ביתו מחללי שבת
והאב עזב את ביתו לשבת אחת, הרי הם אוסרים את העירוב [וכן
האריך בקיטורס תיקון עירובין שבספר בינת שמחה עמ' רח].

[משנ"ב שם]

ושקלף אפילו שקלף בשבת.

(4) דעת החזו"א (אורח סי' פו ס"ק ו), שאם הלך בשבת,
אין הנשארין יכולים לטלטל מחמת עירובם כיון שלא הל
עירובם בבין השמשות [וראה בהערות שבסוף ספר שו"ת הלכות
(הערה ג)].

[משנ"ב ס"ק נו]

וכמו לענין עכו"ם.

(45) וסברת הדעה הראשונה, ביאר הבית מאיר (ס"ח ד"ה אמנם)
שיש לחלק בין נכרי, שהטעם שהצריכו חכמים לשכור ממנו את
רשותו הוא כדי שלא ילמד ממועשיו, וטעם זה הרי שייך גם ברגיל
לבוא, ולכן צריך לשכור ממנו רשותו, לבין אורח ישראל שצריך
קביעות דירה כדי שיחשב כבן החצר, וכל שאינו דר שלשים יום
ברציפות לא נחשב שקבע שם את דירתו אף שרגיל לבוא, ולכן
אינו אוסר על בני החצר.

[משנ"ב ס"ק נו]

דכיון דליקא כאן קבוע שיהיו נטפלים לה.

(46) ואם בעל הבית קבע בבית שבחצר רק לאכילה ואינו יושן שם,
כתב בשו"ת בצל החכמה (ח"ה סי' קמ אורח טו) שמקום אכילתו
הוא עיקר דירתו והאורחים נטפלים אליו, וכשם שלענין לאסור על
בני החצר פסק השו"ע לעיל (ס"ה) שמקום האכילה הוא העיקר.

[משנ"ב ס"ק ס]

צריכים לשפך גם רשותו.

(47) ובזמנינו, כתב בשו"ת גינת ורדים (כלל ג סי' כב) שיש מקום
להקל בשבירות אפילו ממי שגר בקביעות עם הנכרים, שהרי כל
הקנת שכירות נקבעה כדי שהישראלים לא ידורו עם הנכרים,
ובזמנים אלו שאנו מעורבים עם הנכרים וכל פרנסתנו מהם ואין
לנו נחלת שדה וכו', והלואי כשנתערב ביניהם נמצא קצת חן
בעיניהם והלואי נשיג פרנסתנו בצמצום, ונמצאת אומר שגזירת
חכמים מרופה ורפופה בידנו, ואם כן הוא הדין באורחים יש מקום
להקל בלי שכירות, ומ"מ למעשה לא מלאו לנו להקל, וראה גם
בשו"ת בשמים ראש (סי' קצה) שכתב, שיש מקום להקל בזה
מהטעמים הנ"ל. אמנם מסתימת כל הפוסקים נראה שאין חילוק
בין זמנינו לימנ הגמרא, ופשוט שאין להקל בזה. וראה מה שכתבו
בוה בשו"ת תורת נתנאל (סי' לג) ובבית מאיר (סוף סי' שפב).

[שעה"צ ס"ק לו]

לא אקרינן קנה דיקוי נטפלין לעכו"ם.

(48) וכן דעת החזו"א (אורח סי' צ ס"ק לד), שהישראלים אינם
נטפלים לנכרי, וצריך לשכור ממנו את רשותו ולערב ביניהם, וכן
כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' נה), אלא שכתב שבשעת הדחק
יש לסמוך על מה שכתב בשו"ת חיים שאל (ח"ב סי' כב) שאורחים
ישראלים בטלים לבעל הבית נכרי, וכן בקצושי"ע (סי' צד ס"ה)
השוה את המתארח אצל בעל הבית נכרי למתארח אצל בעל
הבית ישראלי, ובשו"ת בצל החכמה (ח"ה סי' קמא) האריך להוכיח,
שישראלים הדרים אצל נכרי בשמירות אוסרים ואינם בטלים
לגביו, אבל בשמירתאכסנים אצלו בשאלה אינם אוסרים, משום
שנחשבים אורחים בבית הנכרי.

[ביה"ל ד"ה קבוע]

הנאורחים נטפלין לגבי פצליהם.

(49) ולפי דברי הבידול כאן לענין אורח, שאין צריך שדוקא בעל
הבית שלו יהא דר שם, אלא כל שדר שם איזה ישראל בקביעות
הרי הוא נטפל אליו שם, כתב הגרי"ג קופשיץ (מכתבים) שלדעת
הגרי"א המובא בביה"ל לעיל (ס"ג ד"ה אינם) שדו"ר שאפשר לסלקו
נתן לעולם באורח, אין צריך דוקא שבעל הבית שיכול לסלקו

הלכות שבת סימן שעה

ביאורים ומוספים

[שו"ע ס"א]

אם הסיק מלבו ואין דעתו לזכור⁽⁵⁾.

(5) ואם לא הסיק דעתו במפורש מלחזור, האריך החזו"א (א"ח סי' פ"ב ס"ק כג-כד) לדון בדברי הפוסקים בענין זה, ומסקנתו, שאם הלך לחצר אחרת באותה העיר, צריך שיהיה דעתו במפורש מלחזור כדי שלא יאסור. ואם הלך לשבות בעיר אחרת, אפילו בסתמא נחשב כהסיק דעתו מלחזור, ואינו אסור אלא אם כן היתה דעתו במפורש לחזור. [כן כתב בשו"ע הלכות (ס"א), וראה שם בהערות שבסוף הספר].

[שו"ע שם]

אם הוא קרוב מקלף יום אחר⁽⁶⁾.

(6) ואם הנכרי נמצא במקום מרוחק יותר ממהלך יום אחד, אלא שיכול להגיע ביום אחד על ידי מוטס או מכונת, כתב הכף החיים (סי' שפ"ג ס"ק ה'), שהאב בספינה של אש נחשב שנמצא במקום רחוק אפילו יכול להגיע באותו יום [וכשם שלענין ברכת הגומל, ולענין אבילות (ממתי מונה שלושים יום, ראה יו"ד סי' ע"ה ס"ח), אין דינו כנמצא במקום קרוב], מאידך, הביא שהמסגרת זהב על הקצעי"ע (סי' ר"ד אות א) כתב, שיש חולקים בזה וסוברים שאפילו אם הלך למקום המרוחק כמה פרסאות, אם יכול לבוא ביום אחד נחשב כמקום קרוב. [אמנם גם אם באופן זה נדון הוא במקום קרוב, אינו אסור אלא לדעת השו"ע, אבל להכרעת המשגיב (ס"ק ו') שבעיר אחרת מותר גם כשיכול לבוא ביומו, גם בנדון זה מותר].

[משגיב ס"ק ה']

וכאן מבי' דקלף לדעת⁽⁷⁾ לשבת שם כל היום⁽⁸⁾.

(7) ולכך כל זמן שלא חזר אינו אסור, אבל אם חזר באמצע שבת, דעת המשגיב (ס"ק ה') שאסור, והט"ז מתיר גם בחזר בשבת, ראה שעה"צ (ס"ק ו').

(8) וברעת החזו"א (א"ח סי' פ"ב ס"ק כד) כתב בשו"ע הלכות (ס"ב), שניראה שאף אם מתחילה דעתו לחזור, מי"מ מותר, כל זמן שלא בא והוא עדיין בעיר אחרת. אכן דוקא אם יבוא אחר הסעודה מותר, אבל אם דעתו לבוא לסעודה, נחשב שרץ כאן ואסור. אמנם, הגרש"ב וולדנברג והגר"נ קופשיץ (מכתבים) השיגו על דבריו, וכתבו שלמסקנת דברי החזו"א (שם) כל שדעתו לחזור אסור.

[משגיב ס"ק ו']

דאין להקל פי אם פציר אחרת ולא פקצר אחרת⁽⁹⁾.

(9) וכן צידד החזו"א (א"ח סי' פ"ב ס"ק כג) להלכה.

[משגיב ס"ק ז']

אינו אסור⁽¹⁰⁾.

(10) בדעת רבי יהודה במשנה [ראה הקדמות], והטעם שפסקו במות, כתבו הרא"ש (עירובין פ"ח סי' ו') והמרדכי (שם פרק דר"ר סי' הקט), משום שהלכה בדברי המיקל בעירוב. והרא"ש הוסיף, שאף על פי שכלל הוא בדינו במחלוקת רבי יהודה ורבי יוסי שהלכה כרבי יוסי, מי"מ בעירובין הלכה כמותו, שכבר אמר שמואל לכל מקום ששנה רבי יהודה בעירובין הלכה כמותו. וראה עוד בתוס' (שם

סה, ב, ד"ה איקלעו) מה שכתבו בזה, ודעת הרמב"ם שהיא הרעה הראשונה בשו"ע שהלכה כרבי יוסי נגד רבי יהודה גם בעירובין, וכמו שכתב המגיד משנה (פ"ד מהל' עירובין ה"א).

[משגיב שם]

וקסיק לבו מדינתו⁽¹¹⁾.

(11) ומשמע, שגם בנכרי הטעם שאינו אסור הוא משום שהסיק לבו מדירתו. והחזו"א (א"ח סי' פ"ב ס"ק כה) תמה, שבנכרי לא שייך טעם זה, שהרי לדעת רבי יוסי נכרי אסור משום שאינו מסיק דעתו מדירתו, ולא מסתבר שרבי יהודה יחלוק עליו בזה, אלא טעמו של רבי יהודה הוא משום שדירה בלא בעלים אינה נחשבת דירה, ובישראל אסור חכמים שמא יחזור, אבל בנכרי שמעיקר הדין אין דירתו דירה [כמבואר בשעה"צ (ס"ק ה') בשם הרשב"א], לא גזרו. אולם כתב, שאם דעתו במפורש לחזור, אינו נחשב שעקר מביתו, אלא עדיין הוא גר שם [וראה מה שכתבנו לעיל ס"ק ה').

[ביה"ל ד"ה אם הסיח]

כשקלף לשבת אצל בתו מסית דעתו מדינתו⁽¹²⁾.

(12) ולענין נכרי שהלך לשבות אצל בתו, כתב החזו"א (א"ח סי' פ"ב ס"ק כג), שיתכן שכיון שבנכרי אין הטעם משום שהסיק דעתו אלא משום שדירה בלא בעלים אינה נחשבת לדירה [ראה לעיל ס"ק ז'], לכך גם כששבת אצל בתו דינו כמו ששבת אצל בנו. אכן, אם ביתה קרוב מהלך יום אחד, אפילו לא היתה דעתו מתחילה לחזור, אם חזר הרי הוא אסור.

[משגיב ס"ק ח']

וקנה לה שבת שהתקנה נשוב לא תאכיל⁽¹³⁾.

(13) חולים המגיעים לבית חולים בשבת, כתב בספר חכמת הלב (פי"ט דרבי שלום ס"ק סד) שאינם אסורים, מטעם זה ששבת שהותרה הותרה, ואף לדעת הגר"א [הובא בביה"ל ד"ה ואחר כך נמלך] שישאל שבת בשבת אסור, ביאר החזו"א (א"ח סי' פ"ב ס"ק ג') שהטעם הוא משום שכל דירה מיועדת היא לדוירים, וכל זה שייך רק אם יש לדירה בעלים או שעומד להיות לה בעלים, שאז הדירה מיועדת מצד הבעלות שבה לדוירים, אבל לחולים אין שום זכות ובעלות במקום, ועוד, שלא בכל שעה יכולים הם לבוא לבית חולים, והדבר תלוי בהחלטת הרופאים, ולפעמים מחוסר מקום אף שזלחים את הבאים לבית חולים אחר, ובאופן זה גם לדעת הגר"א אינו אסור [וראה שם שהרחיב בזה], וראה מה שכתבנו לעיל (סי' שע ס"ק נה) בשם ספר ארחות שבת, שיש אומרים שאין החולים אסורים כלל בדירתם.

[משגיב שם]

ואמרין ששכר בבין השמשות היה דעתו לבוא⁽¹⁴⁾.

(14) ואפילו אם הלך למקום המרוחק יותר ממהלך יום, כתב לקמן (סי' שפ"ג ס"ק ו') שכיון שבא בשבת התברר למפרע שיצא ממקומו כבר ביום חול, ובכניסת שבת היה כבר בתוך מהלך יום, והיה עומד לבוא בשבת, ואסור, והוסיף, שלכך לא שייך לומר שבת הואיל והותרה הותרה, כיון שבבין השמשות היה עומד לאסור לאחר מכן.

המשך במילאים עמוד 22

הלכות שבת סימן שעא רלח באר הגולה

ב רבדים כפוף ר
פולכות צידי
ג שם וכו' יסר
רבדים כפוף ר
הב כפוף ר
לדבריו ד קרב
האזין שם שראתו פן
סביר
וכשם אחריהם, וכו'
ראה לזה מהפסוק
סיב ה כפוף ר
שם בשבת, וכו'
שם כפוף ר
דבריו הפסוק שבת,
וכן כפוף ר

*באם הסית מלבו ואין דעתו לחזור לביתו בשבת, הרי זה אינו אוסר עליהם. יבמה דברים אמורים, בישראל, אבל אינו יהודי, אפילו הלך לשבת בעיר אחרת (ג) אוסר עליהם עד שישיקרו ממנו מקומו, ואם הוא קרוב מהלך יום אחד, שהרי אפשר שיכבד בשבת, אבל (ד) אם רחוק יותר אינו אוסר. ה'יש אומרים, (ה) שגם אינו יהודי אם הלך לשבת (ו) *בחצר אחרת (ז) אינו אוסר. וכן נראה עקר. (ואם בא האיני יהודי בשבת, עין לקמן סימן שפג): ב' וישאל פן חצר זו שהלך לשבת (א) בחצר אחרת ואין דעתו לחזור בשבת *ואחר כך נמלך בשבת וחזר, (ח) אינו אוסר: ג' (ט) אחר מן (י) השוק שהיה לו בית בחצר ומת והניח רשותו לאחר מבני החצר, אם מת מבעוד יום (י) אין הדין אוסר. (יא) "שהעירוב שמערכ על ביתו מתיר גם מה שירש, *ואם מת משתשקה (יב) אוסר, (יג) אף-על-פי שערכ הדין עמקם (יד) אינו מועיל למה שיניש אחר כך בשבת: ד' (טו) אחר וכן כפוף ר

באר היטב

(ה) בחצר. עין ט"ז ששעלה דגם בפי אינו יהודי יש לדון פן באם נדאי הסית מלבו כערכי שבת ונמלך בשבת וכו', ע"ש: (ז) השוק. פי' מסתמא לא ערב,

באר הגולה

אפילו לא בא היורש לדור שם בשבת נאסר לכל השבת, משום דכיון שצאסר במקצת שבת נאסר לכלו, ואס' פן ששט דבענגנו בכל גו' שיען דוקא מבעוד יום דאי לא הכי אסור, וכן פסב דרשב"א בירושל' בירושל' דקעין דוקא מבעוד יום, דאי לא הכי כיון שצאסר במקצת שבת נאסר לכל השבת, ולפי טעם זה ברור דאין להחלל בין בסתמא לבין הסית דעתו בירושל'. ופ'ל'ן נראה פשוט דאין להחלל בשבת, אם לא בשעת הדחק אפשר דיש לסמוך על דעת המגד'ארכסם כשהסית דעתו בירושל': * אם הסית וכו', אף דבסוגיא שם איתא דדוקא בחור אבל כנו לא וכו' שכן אחר, הסוגיא מירי בסתמא, דאמרין לשעלה לשבת אצל בתו מסית דעתו מירושל' (1), ואצל בנו אילו שבת, כגון ששאלוהו ואמר שאין דעתו לחזור לדירתו לשבת זו, אינו אוסר אפילו הלך לשבת אצל בנו, והוא הדין אחר: ואם לא הסית דעתו, כגון ששמועו ממנו שדעתו לחזור בשבת, אפילו בשעת אצל בתו אוסר, דחשביה לה כאלו היא בביתו, כל זה מהפסוק מירי דרשב"א בפסוקי דתורה, ומסתברא דגם הרמב"ם מודה דבביתו אפילו בסתמא אסורין דהסית דעתו, דאי לא הכי כמאי מחלל הנפיקא בין בתו לבנו, אלא שהוא נקט מלתא דפסיקא באם הסית כפולש, דזה כמני בכל אדם, וכן משמע בבאור הגר"א. והנה בתוספת שבת משמע דהרמב"ם אין שום חילוק בין בתו לאחריהם, וכן הוא דעת השלחן ערוך לדעתו: ולא נהירא, דכל הראשונים העתיקו מירי דהנפיקא דיש חילוק בין בתו לבנו: סרבו חננאל וסוד'י' והפסוק "הראש" והראש"י וכו' וכו', ומסתברא דגם הרמב"ם לא החלל עליהם, אלא דהוא נקט מלתא דפסיקא, כמו שכתב הגר"א, דזה מהני אפילו בבנו ובאחריהם, וכנ"ל בשם גבורה-הקדוש: * בחצר אחרת. עין בב"ח שהביא דהתוספות חולקים על זה, וכן משמע מהשור, דדוקא אם הלך לעיר אחרת מקומו, אם גבי עכו"ם ולא בחצר אחרת, ובפסוקי הראש"י כתב הכי בהנ"ל, אמרין מצינו בגבורה-הקדוש שפוסח גס'ין הכי, גם בספר קרבן נתמאל תמה על פסוק זה, דהא די לנו להקל בדעת רבי יהודה (וכמו שכתב הראש"י), ואיהו בעיר אחרת דוקא קאמר ולא בחצר אחרת, אכן בירושל' מסובא בשלשית-הגבורים דעתו הכי, דאפילו בחצר אחרת מסר, ונראה דסבירא, דאין מקלין תרי קלי, דנספר דעת רבי יהודה דישאל רבנן דעכו"ם שוין בדבר, וגם נספר דעיר אחרת ונצר אחרת שוין, אבל על-פ'ל'נים הוא דעת וחיובא, דהתוספות ורשב"א והשור חולקים על זה, ובפסוק דלעה קמיתא בעכו"ם בכל גו' אסור. אמרין מצינו בבית-מאיר שהביא עוד ראה מהראש"י, דבעכו"ם לא אמרין שהסית דעתו, ומסתמא בחצר אחרת הוי כאלו הוא בביתו, ודעתו דקעוהו-סופר הוא כהראש"י: * ואחר כך נמלך בשבת וחזר, אינו אוסר. עין בבית-יוסף שהביא דעית הפסוק מירי דהנפיקא (2), עין שם ונמה שהביא ראה לדעת הפסוקים מהא דקמא לן משתשקה אוסר, לכאורה יש לישב קצת ע"פ מה שכתב דהנפיקא-הנפיקא (3) בפסוקי דתורה, וקמו שכתב הפסוקי-השקל, אבל לפי הנראה אין דעת הגר"א פוסקים לחלוק, ופ'ל'ן יש להחמיר, אם לא בשעת הדחק: * ואם מת משתשקה אוסר וכו'. הקשה הב"ח: אפאי לא ניקא בין שהתיר בירושל' ששאל הנה לו או בקלים, הנה לכל השבת, ודוקא שהיה דפסוקי ב' ?

שער הציון

(א) אחרונים. ובגבורה-הקדוש כתב השעם, דהא באמת דירת עכו"ם אינה חשוכה דירה, אלא משום גזירה שמה גזירה, ולא גזירה אלא כשהוא בביתו ולא כשהוא בעיר אחרת: (ב) בית-מאיר וסוד'י' משה ונחש-שבת וכו' וכו', דלא כנ"ל שפסק גבי עכו"ם אם הסית דעתו (4), מיהו, אם אנו יודעין בעצמנו שהעכו"ם הסית דעתו מלחור בשבת לביתו ואחר כך ארע שחור, יש מקום לוטר דאין דינו כירושל' ואמרין כיון שהתיר, אטמם בתוספת שבת מעד לוטר דלא חלקי חיל בזה בינו דבר הפסוקים אין אנו יכולים לסמוך עליו, ונראה דכן יש לדון למעשה, דירושל' ופסוקי דתורה גס'ין יש הדין ראשונים דסביר להחמיר לאסר כשחור, והגר"א חסכים עמקם, על-פ'ל'נים בעכו"ם בודאי אין להקל: (ד) פוסקים: (ה) בית-יוסף בשם הרשב"א והראש"י, והעתיקו הגר"א גס'ין בבאור: (ו) הראש"י שאר פוסקים:

